

Perustuslakivaliokunta

Perjantai 17.10.2025 klo 9.00—10.55

Läsnä

puheenjohtaja Heikki Vestman kok
varapuheenjohtaja Wille Rydman ps
jäsen Fatim Diarra vihr
jäsen Petri Honkonen kesk (3, 4 osittain)
jäsen Hannu Hoskonen kesk (4, 5, 6, 7) (3 osittain)
jäsen Atte Kaleva kok (4, 5, 6, 7) (3 osittain)
jäsen Teemu Keskisarja ps (3 osittain)
jäsen Kimmo Kiljunen sd (5, 6, 7) (4 osittain)
jäsen Johannes Koskinen sd (1, 2, 3, 5, 6, 7) (4 osittain)
jäsen Mira Nieminen ps (4, 5, 6, 7) (3 osittain)
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd (1, 2, 5, 6, 7) (3, 4 osittain)
jäsen Onni Rostila ps (4, 5, 6, 7) (3 osittain)
jäsen Ville Skinnari sd (4, 5, 6, 7) (3 osittain)
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Maaret Castrén kok (4, 5 osittain)
varajäsen Henrik Vuornos kok

Sihteerit

valiokuntaneuvos Johannes Heikkinen
valiokuntaneuvos Lauri Koskentausta
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 7 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 112/2025 vp

Asiantuntijalausunto HE 112/2025 vp PeV 17.10.2025 neuvotteleva virkamies Eeva Vartio, sosiaali- ja terveysministeriö Asiantuntijalausunto A 3
Asiantuntijalausunto HE 112/2025 vp PeV 17.10.2025 professori (emerita) Raija Huhtanen Asiantuntijalausunto B 3
Asiantuntijalausunto HE 112/2025 vp PeV 17.10.2025 professori Toomas Kotkas Asiantuntijalausunto C 3

Pöytäkirja PeVP 91/2025 vp

Asiantuntijalausunto HE 112/2025 vp PeV 17.10.2025 professori Olli Mäenpää Asiantuntijalausunto D 3

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

Valiokunnassa olivat kuultavina:

- neuvotteleva virkamies Eeva Vartio, sosiaali- ja terveysministeriö, liite
- professori (emerita) Raija Huhtanen, liite
- professori Toomas Kotkas, liite
- professori Olli Mäenpää, liite

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2025 vp

Eriävä mielipide HE_50_2025vp_eriävä_mielipide1_Diarra.pdf A 4

Eriävä mielipide HE_50_2025vp_eriävä_mielipide2_Yrttaho.pdf B 4

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Päätettiin lisätä kappaleen 5 ensimmäisen virkkeen jälkeen kaksi uutta virkettä seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan perusoikeusuudistuksen yhteydessä ilmaisemaan kantaan siitä, että nykyistä perustuslain 19 §:n 1 momenttia vastaavan säännöksen ydinsisällöksi voidaan määritellä yksilökohtaisesti suoritettu harkinta terveyden ja elinkyvyn säilyttämiseksi välttämättömään ravintoon ja asumiseen, kiireelliseen sairaanhoitoon sekä eräisiin välttämättä huolenpitoa vaativiin ryhmiin kohdistuviin tukitoimiin. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi osa lapsista, vanhuksista, vammaisista ja kehitysvammaisista (StVL 5/1994 vp, s. 2/II)."

Päätettiin lisätä kappaleen 6 loppuun kaksi uutta virkettä seuraavasti: "Tuolloin arvioitu hallituksen esitys raukesi. Ennen nykyisen sote-järjestämislain 56 a §:n voimaantuloa vuoden 2023 alussa Suomessa oli hallituksen esityksessä (s. 15) kuvatus mukaisesti vuosia tilanne, jossa kuntien ja sairaanhoitopiirien ja sittemmin hyvinvointialueiden järjestämisvastuuseen kuului vain kiireellisen hoidon järjestäminen henkilöille, jotka oleskelivat maassa ilman oleskeluoikeutta."

Päätettiin siirtää kappaleen 7 kaksi viimeistä virkettä uuteen kappaleeseen 8 sekä lisätä kappaleen 7 loppuun seitsemän uutta virkettä seuraavasti: "Terveystieteiden ammattihenkilö arvioisi hallituksen esityksen perustelujen (s. 37) mukaan tutkimusten ja hoidon välttämättömyyden tapauskohtaisen harkinnan perusteella ottaen huomioon hoitoa tarvitsevan henkilön sen hetkinen terveydentila sekä sairauden luonne ja sairauden todennäköinen kulku aikana, jonka henkilön oleskelu Suomessa kestää. Kussakin yksittäistapauksessa arvi-

Pöytäkirja PeVP 91/2025 vp

oitaisiin, edellyttääkö henkilön yksilöllinen tilanne välttämättä muuta kuin kiireellistä hoitoa. Terveystieteiden ammattihenkilön välttämättömäksi arvioimien palveluiden tulee kuulua Suomen terveydenhuollon palveluvalikoimaan terveydenhuoltolain 7 a §:n mukaisesti sekä suomalaisiin terveydenhuollon tavanomaisiin toimintakäytäntöihin. Hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä on huomiotava, ettei laittomasti maassa oleskelevalla henkilöllä ole vastaavan laajuista oikeutta saada palveluita kuin henkilöllä, jolla on Suomessa kotikunta. Epäselvissä tilanteissa arvioinnin tekisi viimekädessä lääkäri. Perustuslakivaliokunta kuitenkin korostaa valtiosääntöisistä syistä hoidon tarpeen arvioinnin yksilökohtaisuuden ensisijaisuutta. Nyt ehdotettu yleinen sääntely ei kattaessaan kiireellisen hoidon sinänsä ole ongelmallinen perustuslain 19 §:n 1 momentin kannalta."

Päätettiin lisätä kappaleen 7 jälkeen uusi kappale seuraavasti: "Sääntelyä on kuitenkin vielä arvioitava perusoikeusuudistuksen esitöissä mainittujen erityisten ryhmien kannalta. Lakiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi erityissäännökset, joiden mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä laittomasti maassa oleskelevalle naiselle hänen raskauteensa liittyvät terveyspalvelut ja alaikäiselle terveydenhuollon palvelut samassa laajuudessa kuin hyvinvointialueen asukkaille. Ottaen huomioon nämä raskaana olevia ja lapsia koskevat erityissäännökset, joiden kaltaisia perustuslakivaliokunta pitää välttämättöminä, ehdotettu sääntely ei muodostu ongelmalliseksi perustuslain 19 §:n 1 momentin kannalta."

Päätettiin muuttaa kappale 8, josta oli tullut kappale 9, kuulumaan seuraavasti: "Lakiehdotuksen mukaista yksilöllistä lääketieteellistä tarvetta arvioitaessa otetaan esityksen perustelujen (s. 37) mukaan huomioon kulloinkin terveysongelma tai -tarve ja sen lisäksi henkilön kokonaistilanne eli muu terveydentila, toimintakyky ja mahdolliset vammaisuuden aiheuttamat rajoitteet sekä mahdollinen muu henkilön erityisen haavoittuva asema. Ottaen huomioon perustuslain 80 §:ään sisältyvän lailla säätämisen vaatimuksen, perusoikeusuudistuksen valmisteluasiakirjoissa vammaisista henkilöistä sanotun ja myös vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen (ks. erit. 25 artikla) laissa tulee säännösperusteisesti erikseen turvata lain perusteluissa luonnehditun kaltaisesti vammaisten henkilöiden oikeudet. Tällainen muutos on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyksityksessä."

Päätettiin lisätä kappaleen 15, josta oli tullut kappale 16, jälkeen uusi kappale seuraavasti: "Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Säännöksen lähtökohtana on perustuslainsäädännön esitöiden mukaan kansainvälisen oikeuden voimassa oleva pääsääntö, jonka mukaan ulkomaalaisilla ei ole yleisesti oikeutta asettua toiseen maahan (HE 309/1993 vp, s. 52/II). Perustuslain 9 §:n 4 momentissa tarkoitettu ulkomaalaisen oikeus oleskella Suomessa ratkaistaan perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 4/2004 vp) säädetyin ulkomaalaislain säännösten nojalla."

Päätettiin korvata kappaleen 16, josta oli tullut kappale 18, ensimmäisen virkkeen sanat "maassa oleskelun perusteella on nyt ehdotettua sääntelyä arvioitaessa annettava merkitystä" sanoilla "sääntelyä arvioitaessa on annettava merkitystä sille, että henkilön maassa oleskelulle ei ole laillista perustetta, eikä yhteys Suomeen muodostu kiinteäksi".

Pöytäkirja PeVP 91/2025 vp

Päätettiin lisätä kappaleen 18, josta oli tullut kappale 20, jälkeen uusi kappale seuraavasti: "Perusoikeusuudistuksen yhteydessä mahdolliseksi katsottu perustuslain 19 §:n 2—4 momentin mukaisten oikeuksien rajoittaminen Suomessa asumisen tai työnteon perusteella sisältää itsessään sen lähtökohdan, että henkilö voidaan asettaa erilaiseen asemaan sen perusteella, kuinka kiinteä yhteys hänellä Suomeen on asumisen tai työnteon välityksellä. Tämä muodostaa hyväksyttävän perusteen erilaiselle kohtelulle perustuslain 6 §:n kannalta."

Päätettiin lisätä kappaleen 19, josta oli tullut kappale 22, ensimmäiseen virkkeeseen sana "lisäksi" sekä toiseen virkkeeseen sanat "ulkomaalaislain mukaisen" ja "merkityksellisyyden ja".

Päätettiin lisätä valiokunnan päätösesitykseen seuraavat sanat: "1. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan vammaisten oikeuksien säännösperusteisesta turvaamisesta tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon".

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä ed. Yrttiaho ehdotti ed. Diarran kannattamana, että valiokunnan päätösehdotuksen tulisi kuulua seuraavasti: "1. lakiehdotusta ei voida käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä". Ehdotuksesta äänestettiin. Valiokunnan kannaksi sittemmin muodostunut ehdotus päätösehdotukseksi voitti ed. Yrttiahon ehdotuksen äänestyksessä 13—2.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ed. Diarra ja ed. Yrttiaho varasivat tilaisuuden eriävän mielipiteen jättämiseen. Ilmoitettiin, että eriävät mielipiteet on jätettävä sihteerille klo 12.00 mennessä.

Lausuntoon jätettiin eriävä mielipide: 1. ed. Diarra, 2. ed. Yrttiaho.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Eduskunnan oikeusasiamiehen toimi 1.1.2026–31.12.2029

Valiokunnan oma asia O 48/2025 vp

Päätettiin kutsua kuultaviksi toimeen määrääjassa ilmoittautuneet: oikeustieteen kandidaatti Ville Hinkkanen, oikeustieteen tohtori Eeva Nykänen, oikeustieteen tohtori Jari Råman, oikeustieteen lisensiaatti, varatuomari Mikko Sarja ja oikeustieteen tohtori Virve Toivonen.

6. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

7. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on tiistaina 21.10.2025 klo 9.30.

Pöytäkirja PeVP 91/2025 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Liisa Vanhala